

САКРАЛНА АРХИТЕКТУРА

- пошто је на предавањима посвећеним трагању за националним стилем и меморијалној архитектури било доста речи о православним богомољама, ово предавање ће се у нешто већој мери фокусирати на сакралну архитектуру других религија

- Краљевина Југославија мултиконфесионални простор

- **Момир Коруновић, капела Свете Петке у Доњем граду Београдске тврђаве, 1937.**
 - контекстуална архитектура - Коруновић размишљао о пројектовању цркве која ће се уклопити у амбијент Београдске тврђаве
- **Иван Рик и Андреја Папков, манастир Ваведења Пресвете Богородице у Београду, 1935-1936.**
 - конак пројектовали Милан Секулић и Озрен Срдановић
 - задужбина Персиде и Ристе Миленковића
 - петокуполна, уписани крст развијеног типа
 - супруга Ивана Рика Људмила Коваљевска аутор иконостаса
- **Момир Коруновић, црква Светих Ћирила и Методија у Љубљани, 1936.**
- **Момир Коруновић, црква Светог Саве у Цељу (срушена 1941.)**
 - Коруновић аутор три православне цркве на територији Словеније (и у Марибору)
 - идеја да сви већи градови имају храмове различитих религија
 - неке цркве и гарнизонске
 - за време рата две срушене, црква у Љубљани и данас постоји
- **Александар Дероко и Петар Анагности, Богословија Светог Саве, 1939-1940.**
 - тада на периферији града
 - дефинисала читав потез Богословије
 - има елементе експресионизма, али и модернизма
 - прочишћене форме, наглашен угао, ефектно коришћење фасадне опеке - карактеристично за Дерока
 - само крст од камених блокова на углу
- **Блаж Катушић, црква Светих Ћирила и Метода, 1928-1929.**
 - Блаж Катушић архитекта из Осијека
 - црква подигнута за монашки ред лазариста
 - једнобродна црква дворанског типа
 - Београђани донирали једно звоно цркви
 - једна од првих римокатоличких цркава у Београду
 - на Бановом брду

- **Катедрала Београдске надбискупије**
 - у Београду у међуратном периоду било око 40.000 католика
 - Друштво за подизање катедрале основано још 1920.
 - и краљ Александар дао прилог за подизање катедрале
 - Општина града Београда шест пута мењала локацију на којој је катедрала требало да се подигне
 - међународни конкурс расписан крајем 1930.
 - стигло 129 пројеката, 79 из Вајмарске републике, 18 из Аустрије, 15 из Југославије
 - III место, *P/X Christus Rex*, арх. Рихард Штајдл
 - II место, *Ami*, арх. Режи Жозеф Жардел
 - I место, *Goldenkreuz*, Јозеф Венцлер
 - пројекат модернистички са елементима експресионизма, у духу средњоевропске сакралне архитектуре треће деценије
 - висина звоника требало да буде 46,6 метара
 - требало да буде посвећена Светом Ивану Капистрану, браниоцу Београда од Османлија 1456.
 - међутим надбискуп Рафаел Родић проневерио новац стечен од донација и лутрије
 - од лутрије успели само да купе земљиште
 - катедрала никада није саграђена
 - на њеном месту данас Основна школа "Браћа Барух" на Дорћолу
- **Јоже Плечник, црква Светог Антуна Падованског, 1929-1932. (звоник 1962.)**
 - Плечник пројектовао цркве у Бечу, Прагу и Љубљани
 - ранохришћански узор
 - једина ротонда у његовом опусу
 - наос пречника 25 метара
 - звоник висок 52 метра
 - првобитно требало да има куполу
 - у олтарској апсиди бронзана скулптура Светог Антуна у Христовом наручју, дело Ивана Мештровића (1935)
- **Бранислав Маринковић, Француска спомен-црква у Београду, 1939-1988.**
 - сличан приступ пројектовању као и код Јозефа Венцлера за катедралу
- **Хуго Ерлих и Виктор Ковачић, Евангелистичка црква у Земуну, 1928-1929.**
 - пројекат још из 1914. али је рат одложио изградњу
 - триконхална ротонда
- **Јан Дубови, Евангелистичка црква Светог Николе Потиског у Остојевићу, 1929-1930.**
 - једно од најбољих примера модернизма у сакралној архитектури
 - има и експресионистичке елементе

- **Ото Бартнинг и Валериј Сташевски, немачка Евангелистичка црква у Београду, 1940-1943.**
 - у Београду тада било око 3.000 протестаната
 - инвеститор немачка евангелистичка општина
 - Општина града Београда им уступила земљиште
 - Ото Бартнинг био водећи градитељ евангелистичких цркава у Европи
 - имао звање почасног доктора теологије
 - Немачка дала доста новца за изградњу цркве - разлози политички
 - протестантска неоготика
 - Ђорђе Сташевски као домаћи архитекта имао задатак да разради пројекат и прилагоди га прописима
 - у протестантизму не постоје строги канони у одређивању позиције цркве
 - звоник висок 50 метара
 - никада није освећена нити је икада служила као црква

- **Фрања Урбан и Милан Шланг, Синагога Сукат Шалом у Београду, 1924-1926.**
 - Милан Шланг син рабина Игњата Шланга
 - тада још није имао лиценцу па је Фрања Урбан потписао пројекат
 - краљ Александар положио камен темељац
 - синагога аскенашких Јевреја
 - у духу средњоевропског академизма
 - током Другог светског рата била јавна кућа

- **Андреј Клепињин, Јован Новаковић, Калмички будистички храм у Београду, 1929, 1935.**
 - Калмици народ који је живео у Русији
 - са другим емигрантима из Русије дошли у Краљевину СХС - око 500 - највећа калмичка колонија у Европи
 - највећи број у Београду
 - највише њих радило у циглани Јаћимовић
 - породица Јаћимовић им дала своје земљиште и материјал да подигну куће - Калмичка колонија (на месту данашњег Учитељског насеља)
 - Калмици будисти - подигли себи будистички храм - један од првих будистичких храмова у Европи
 - форма пагоде по узору на мање будистичке храмове у Русији
 - за време и после Другог светског рата избегли из Југославије у Немачку и САД
 - храм срушен